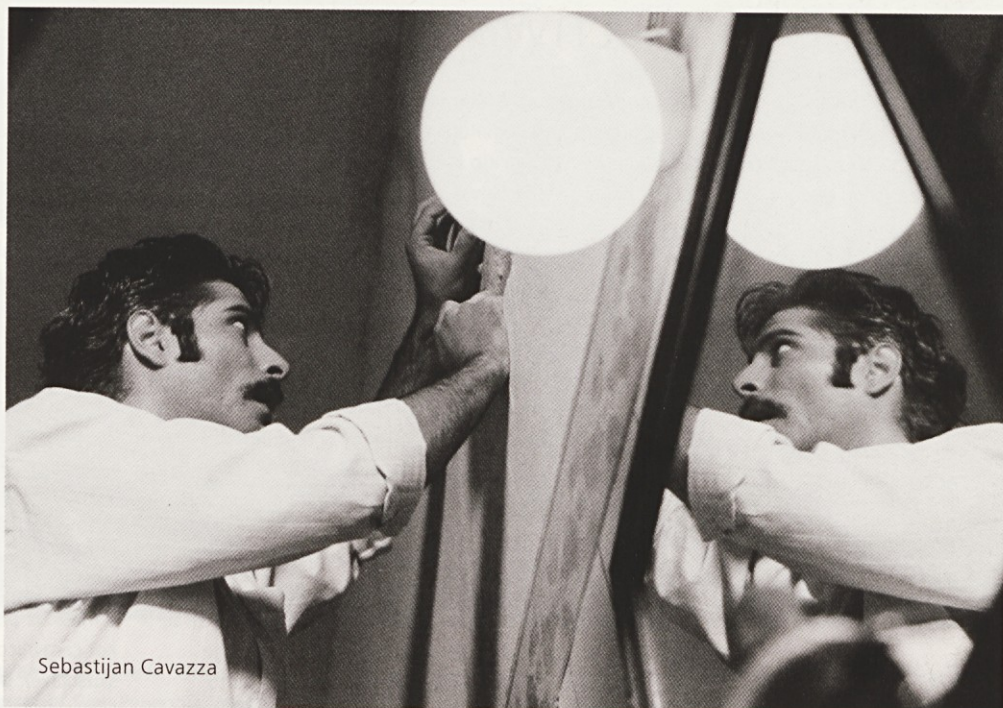

Sebastijan Cavazza

fotografija Radovan Čok

čamčatka

Super 16mm, barvni, 85 minut

producent TV Slovenija - kulturno umetniški program & Aatalanta **režija** Mitja Novljan
scenarij Mitja Novljan **fotografija** Radovan Čok **montaža** Andrija Zafranovič, Andreja
Praprotnik **igrajo** Sebastijan Cavazza, Boris Cavazza, Tina Gorenjak, Ena Begović, Uroš
Potočnik, Lotos Šparovec, Jože Babič

Medtem, ko je bil film **Čamčatka** še v procesu nastajanja, je nosil naslov *Melitta*, kar ga je povezovalo z osnovnim virom inspiracije: istoimensko zgodbo Ivana Cankarja, ki je davnega leta 1911 izšla v knjigi z naslovom *Volja in moč*. Ko je bil film dokončan, se je naslov spremenil v **Čamčatko**, ki zelo spominja na polotok Kamčatko, pa to ni, saj določa izmišljeno deželo v filmu, "v kateri koordinate izginjajo in je v njej vse mogoče". Ta opis, ki naj bi predstavil deželo Čamčatko, je pravzaprav srž filma: ta nam po prvem ogledu deluje kot noro križišče nepričljivih človeških srečanj, ki bi vsako zase potrebovalo svoj film. Šele po drugem ogledu, ko smo z nemogočimi liki pomirjeni in se raje ukvarjamo s tem, da bi našli – Čamčatki navkljub – neko skupno koordinato, nenadoma zaslutimo načrtno iskanje nedoločljivega, ali še bolje – absurdnega, ki je pravzaprav tako dobro funkcioniralo v Novljanovem kratkem študentskem filmu **Sabajev** (1992). Toda **Sabajevu** je zadostovala ena soba, **Čamčatko** pa ovirajo lepi eksterjerji (mediteranske?) vasi, ki zgodbo sicer postavljajo v abstraktni, toda zato veliko manj absurдни čas in prostor. Iskanje absurda, ki v sebi nosi neko težo ali simbol, je pravzaprav tista koordinata **Čamčatke**, ki jo režiser skozi išče, toda ta postaja neulovljiva že s tem, ko se oddalji od vira inspiracije. Film in Cankarjevo zgodbo navidezno združujeta samo imena dveh glavnih junakov, Jakoba in Melitte. Medtem, ko se Cankar sprašuje o volji in moči, ki oblikuje umetnikovo vizijo, in je njegov junak Jakob ustvarjalec, ki vsega tega nima, pa Novljan izbere popolnoma drugačne ljudi: ti se ukvarjajo s turizmom, padalstvom, čebelarstvom, torej z vsem, razen z umetnostjo. Cankar je svoje samoizpraševanje poosebil v junaku Jakobu, Novljan pa je to dilemo izgnal iz filmske fabule in jo poskušal vzpostaviti v sami filmski formi. Če torej Cankar ugotavlja, da brez strasti ni prave umetnosti, se Novljan sprašuje, če metafore lahko pričarajo filmsko zgodbo. Vsi odnosi in razmerja v **Čamčatki** so samo izgovor za eksperiment, ki naj bi zarezal v filmsko materijo. Kajti, če so osebe v filmu tako materialne in oprijemljive, ali ne morejo biti hkrati tudi mitske in simbolne? Zato v **Čamčatki** takoj po

5 prihodu Jakoba v vas po imenu Ajda padalec strmoglavi na

zemljo, moškemu je ime Tonja, ker je njegov oče želel imeti deklico, človek-strašilo na križišču pa prihaja z druge strani hriba brez imena. Odnosi med osebami lebdiijo v zraku, podobno kot je nebo mana za nekatere prebivalce te vasi. Tudi Jakob, posebni turistični agent, bi rad v vas pripeljal posebne turiste, ki bi si Ajdo izbrali kot štartno točko za onostranstvo. Za Novljana je torej osrednja koordinata metaforične filmske govornice nebo, ki se razprostira nad človekom, na sami zemlji pa je to dežela **Čamčatka** oziroma kraj, kjer vse stvari izgledajo drugače. Toda Jakob na koncu kljub vsemu ne želi ostati v tej deželi, podobno pa si tudi Novljan ne upa dokončno zarezati v samo filmsko materijo. Namesto tega ponudi številne nastavke različnih človeških razmerij, ki ne ostajajo razpeti med nebom in Čamčatko, ampak med besedo in telesnostjo. Novljanova junakinja Melitta nenadoma spet postane Cankarjeva Melitta, saj sta obe nosilki vedenja in čutnosti, ki literarnemu in filmskemu Jakobu razgrinjata simbolni in realni svet. Toda zakaj je ob njej potrebna ženska kot objekt moške želje, ki jo pooseblja Ema Begović? Ob tem se iskanje radikalne filmske forme spotakne ob lastno nedoslednost. Primerjava med dvema simboloma ženskosti pa ravno tako ne zdrži, saj se filmska naracija vse preveč nagiba k iskanju absurda, da bi lahko razčistila z večno dilemo o pravi ženski biti. Ob vsem tem pa nenadoma ugotovimo, da Novljanova iskanja in nedoslednosti pravzaprav skoraj do potankosti uprizarjajo Cankarjevo izpraševanje o volji in moči, ki lahko samo v harmoniji ustvarita umetniško vizijo. Film **Čamčatka** je delovni proces, ki prikazuje postavljanje kreacije, fiktivnega sveta. V **Čamčatki** se spleta vezi, ki realnosti nekaj odvzamejo ali pa ji dodajajo ter s tem iščejo harmonijo umetnikovega videnja sveta. Toda ob tem Novljan zadane ob preizkušnjo, ki je najtrši oreh njegovega poklica: uskladitev besed in podob. Tudi veliko bolj "materialna" filmska zgodba potrebuje trdno povezavo med podobo in besedo ali preprosto rečeno: prepričljiv scenarij. V primeru, ko režiser pogumno zারেze v filmsko materijo in išče nove oblike, pa je ujemanje podob in besed še toliko bolj zahtevno delo. Temu so kos samo veliki mojstri, Mitja Novljan pa je do sedaj posnel le tri študentske filme. Ne glede na to, da sta bila dva med njimi nagrajena doma in v tujini.

Nerina Kocjančič